

**Автор: Головатюк Ольга Василівна,
керівник гуртка "Оригамі"
Міський центр творчості учнівської молоді**

Тема: Старовинні прикраси у техніці канзаші та сучасне їх використання. Основні способи складання пелюстки – гострий та круглий. Виготовлення метелика.

Мета:

- ознайомити учнів із технікою канзаші як видом мистецтва, інструментами і матеріалами, що необхідні для виготовлення виробів, технікою безпеки при їх користуванні, етапами підготовки виконання виробу;
- виховувати інтерес до декоративно-прикладного мистецтва світу, вивчення побуту, звичаїв, традицій;
- розвивати наочно-образне мислення та творчу уяву учнів;
- навчити створювати нескладні композиції та виконувати їх.

Обладнання: ножиці, стрічки, нитки, булавки, свічка чи запальничка, намистинки, пінцет.

Хід заняття:

I. Організаційний момент

- Привітання

*Пролунав уже дзвінок —
Починається урок.
Треба дружно працювати,
Щоб новеньке щось пізнати.*

- Перевірка присутніх;
- Перевірка організації робочих місць;
- Призначення чергових

II. Актуалізація опорних знань і вмінь учнів

Плетіння та вишивка з стрічки чи атласних, шовкових тканин прийшли до нас ще з епохи рококо. Король Людовік XV любляв вишивати і дарувати свої вироби знайомим. В моду увійшли легкі сукні прикрашені стрічками та мілкими трояндами. За допомогою голки і стрічки

створювалися справжні шедеври. Сьогодні вони красуються в музеях всього світу. В останні роки виготовлення квітів з атласу і шовку відродилося і набуло великої популярності серед майстрів декоративно-прикладного мистецтва.

III. Мотивація навчальної діяльності

Наше сьогоднішнє заняття я хочу розпочати із стародавньої легенди.

Якось Бог вирішив наділити дітей світу талантами. Французи одержали елегантність і красу, угорці – любов до господарювання, німці – дисципліну й порядок, поляки – здатність до торгівлі, італійські діти – хист до музики... Обдарувавши всіх, Бог раптом побачив у куточку дівчину. Вона була одягнена у вишиту сорочку, руса коса переплетена синьою стрічкою, а на голові багрянів вінок із червоної калини. І запитав її Бог:

- Хто ти? І чому така сумна?

- Я – Україна, а плачу, бо стогне моя земля... Сини мої на чужині, на чужій роботі, а в своїй хаті немає ні правди, ні волі.

- Чого ж ти не підійшла раніше? Я всі таланти роздав. Не знаю, чим можу зарадити твоєму горю?

Дівчина хотіла йти, але Бог зупинив її.

- Зачекай. Є в мене неоцінений дар, який прославить твій народ на цілий світ. Відсьогодні все горітиме у твоїх руках. Візьмеш ти шаблю – і буде нескорений твій народ. Візьмеш плуг – і заколоситься на ваших полях жито-пшениця. У хаті твоїй буде панувати краса й затишок, а пісня твоя звучатиме у віках. Усе це стане можливим, дякуючи вірі твого народу у власні сили й бажанню працювати заради власного добробуту.

Прийняла з вдячністю дівчина дарунок і відтоді славиться Україна своїми майстрами, а серед них ті, котрі присвятили себе мистецтву народної вишивки, художнього в'язання, плетіння бісером, вишивання стрічкою та інше.

IV. Повідомлення теми та мети заняття

Сьогодні на заняття ми опануємо ще один вид декоративно – прикладного мистецтва під назвою «Канзаші» – виготовлення квітів з шовкових, атласних стрічок чи інших тканин.

V. Вивчення нового матеріалу

З давніх-давен вузькі смужки тканини застосовувалися в повсякденному житті та господарській діяльності людей. Вже в Стародавній Греції жінки вплітали у волосся смужки тканин, щоб «освіжити» свій образ.

Пов'язки, прикрашені золотом і коштовним камінням впліталися у волосся в Стародавньому Римі. Крім того, кольоровими стрічками оброблявся одяг, до того ж кожному соціальному класу відповідав свій колір і матеріал. В середні віки в Італії вже декорували стрічками спинки стільців і балдахіни, а також підв'язували важкі завіси, якими закривалися вікна для захисту від холоду в зимовий час.

В XV сторіччі у Франції з'явилася вишивка шовковими стрічками. Спочатку знатні дами стали прикрашати свої сукні, оформляючи корсажі дрібними трояндочками «а ля рококо», листям і безліччю розкиданих кольорів з перлинами і кришталіками. Потім настала черга білизни. Вона ставала все більш розкішною та витонченою. За допомогою простої голки і стрічок створювалися справжні шедеври. Тепер вони красуються в музейних вітринах по всьому світу – від Лондона до Преторії.

З Франції цей вид вишивки перекочував на острови до Англії. А звідти розійшовся по всіх країнах колишньої Британської імперії. Разом з переселенцями зі Старого Світу він потрапив до Америки, де швидко завоював популярність. Розквіт мистецтва припав на 70-і роки XIX століття. На той час атласні стрічки можна було побачити не тільки на сукнях, а й на парасольках, абажурах, ковдрах, дрібничках для дому та капелюхах.

Після Другої світової війни інтерес публіки до всіх видів рукоділля став знижуватися. Але протягом двох останніх десятиліть почалося відродження декоративно – прикладного мистецтва. Повернулася жага до прекрасного!

На сьогоднішній день однією з актуальних технік є канзаші.

Kanzashi (канзаші, кандзасі) – це прикраси для волосся, які використовувалися і використовуються у традиційних японських, а також китайських зачісках. Це різноманітні шпильки, палички, гребінці на волосся. Ці прикраси були доповненням кімоно. Інколи така прикраса коштувала більше, ніж саме кімоно. Такі аксесуари відігравали неабияку роль в образі японок, адже їм було заборонено носити будь-які прикраси на руках чи шиї, тому вся увага була приділена зачісці. Переломним моментом в історії канзаші стало ХVIII ст. – в цей час з'явилися гейші. Гейшам дуже подобалося прикрашати себе квітами, вони ретельно їх підбирали і використовували у великій кількості. Також особливо слідкували за тим, щоб кімоно і прикраси були однієї кольорової гами.

Є різні види Kanzashi, один з них Hana kanzashi – прикраси із малесенькими шовковими квітами, метеликами, звисаючими квітами. Такі квіточки складаються із малесеньких квадратиків шовку, а техніка виконання називається tsumami (складання). Із одного квадрата при складанні

виходить одна пелюсточка, пелюсточок у квітці може бути, як декілька, так і дуже багато.

У сучасному світі вже мало хто носить канзаші, як і кімоно. Їх, наприклад, одягають наречені, також під час урочистих подій, наприклад, чайної церемонії або складання ікебани. Та хоча сьогодні Kanzashi не мають такого значення, як раніше, все ж таки вони не відійшли в історію, а застосовуються і до тепер, вже не тільки у традиційній зачісці. Вони знайшли місце в сучасному гардеробі японки та стали улюбленцями багатьох дівчат у всьому світі. І моїми також. Можливо і вашими?

VI. Поради та принцип виготовлення пелюсток.

1. Залежно від моделі пелюстки (круглий або гострий) квадрат тканини складається певним чином, кінчик обпалюється полум'ям свічки або запальнички, затискається пінцетом. Готові пелюстки кріпляться на основу і на виріб.

2. Основна умова отримання ідеальних красивих пелюсток: квадрати тканини повинні бути з усіх боків рівними. Крім класичних варіантів пелюсток, які робляться з квадратів, існують і інші. Для їх виготовлення можуть застосовуватися прямокутні або круглі клаптики.

3. Краї тканини зручно оплавлятися свічкою, тримаючи їх у підстави полум'я (тоді вони не будуть чорніти). Однак деякі розрізають тканину паяльником. В цьому випадку краю оплавляються одночасно з розрізанням.

4. Для виготовлення традиційних канзаші застосовують натуральний шовк. Але прекрасною заміною можуть служити атласні стрічки (шириною 2,5-5 см) або мало сипучі тканини: органза, фатин, капрон, креп-сатин.

5. В якості основи може застосовуватися тонкий пластик, картон (щільний), обтягнуті тканиною гудзики або монетки. Можна відразу ж клеїти пелюстки на виріб (брошку, шпильку, заколку, ободок).

VII. Формування умінь та навичок учнів.

Практична робота

№ з/п	Схематичне зображення	Зразок	Технологічна послідовність виконання трудових прийомів	Примітка
1			Відрізаємо квадрат 5*5 см	

2			Складаємо квадрат навпіл	Якщо тканина м'яка її можна прогладити праскою
3			Знову складаємо навпіл	
4			І останній раз – навпіл (всього тричі)	По діагоналі складений у декілька разів квадрат нагадуватиме гостру пелюстку
5			Кінці пелюстки підрізаємо	Пінцет не прибираємо, він буде тримати згин-кінчик.
6			І запаюємо	Для запаювання використовуємо свічки або ж запальничку
7			Виготовляємо необхідну кількість пелюсток	Пелюстки однакових розмірів

1. Аналіз завдань практичної роботи.

Велике значення для якісного виготовлення роботи має правильна організація роботи та дотримання послідовності за технологічною картою.

2. Забезпечення необхідними матеріалами і інструментами.

3. Дотримання правил техніки безпеки, організації робочого місця та санітарно-гігієнічних вимог.

4. Самостійне виконання завдань практичної роботи.

ІНСТРУКЦІЙНА КАРТА № 1
ВИГОТОВЛЕННЯ БАЗОВОЇ «ГОСТРОЇ ПЕЛЮСТКИ»

ІНСТРУКЦІЙНА КАРТА № 2
ВИГОТОВЛЕННЯ БАЗОВОЇ « КРУГЛОЇ ПЕЛЮСТКИ»

№ з/п	Схематичне зображення	Зразок	Технологічна послідовність виконання трудових прийомів	Примітка
1			Складаємо квадрат навпіл	Для зручності використовуємо пінцет
2			Крайні кути трикутника складаємо в середину	Складені кути можна зафіксувати ниткою
3			Перевертаємо заготовку і складаємо бокові кути до центру	
4			Складаємо навпіл, загорнутими кутами	Розправлену пелюстку закріплюємо ниткою чи

			всередину	булавкою
5			Відрізаємо кінець і запаюємо. Виготовляємо необхідну кількість	Пелюстки однакових розмірів

VIII. Підсумок заняття.

Звичайно, була проведена велика робота. А кожна праця, в яку вкладено багато сил, здоров'я, часу, терпіння, любові вінчається успіхом.

Підбиття підсумків практичної роботи:

- демонстрація кращих робіт;
- аналіз недоліків у роботах та шляхи їх усунення;
- оцінювання завдань практичної роботи.